

Geynan Heyri (1903 - 1938)

Geynan Bezretidin oğlu Heyri (Heyretidinov) 1903 yılının 15 Haziranında Başkurdistan'ın Nuriman bölgesi İski Kül köyünde doğar. İlk öğrenimini kendi köyündeki medresede alır. 1922-1924 yıllarında İrım-bur'daki Başkurt Pedagoji lisesinde okur. Bundan sonra iki yıl Argayaş kantonunun Koloy volkomında Komünist Gençler Birliği üyesi olarak çalışır. 1926 yılında "Yañı Avıl" gazetesi redaktörlüğünde çalışır hemen sonra da "Başkordostan Yeştere" gazetesinin yazarı olarak çalışır.

1928-1933 yılları arasında "Sesen", "Traktor" dergilerinde çalışır. Bir zamanda Pedagoji Enstitüsü'nün Başkurt dili ve edebiyatı fakültesinde okur. G. Heyri'nin ilk şiirleri 1922-1923 yıllarında basılmaya başlandı. Nesir eserlerinde, daha çok da "Katın", "Koopoperatorzar" hikayelerinde ve "Boroloş" romanında Başkurt köylerindeki yeni yaşayış işleniyor.

G. Heyri'nin Başkurt edebiyatında oçerk türünü geliştirmekteki hizmeti de büyüktür.

Şiirleri

KOROŞ KANAT

Bolottarız yarıp, yeşen kevek, ana,
Kükke kara, kem ul unda osop bara?
Gevlep, kanatların kaga-kaga,
Nindey koş ul?

Kızıl yavlık bolgan, bezge selem birep,
Ut sesretep, osa-osa kayza bara?
Kanattarı -
Katı koroş, timerzerzen.
Kükrege le
Oslo, ütke höngölerzen.

Yeş osovsı, küterelep bolottarga,
Aeroplanın avızlıkılap yügenlegen.
Utlı kamsı totop yetez kuldarına,
Menep algan, aeroplanın eyerlegen...

Nindey koş bit! Arkahına
Yulsıların, hat-heberze teyey ze ul,
Yeyelep yatkan ilde,
Beyek tavzar aş
Meñ sakımdı biş segette osop kayta.
Eyze yahayık bez ilge şunday koştar,
Hisaphız küp bulhın ular.

İñ köslö aeroplantar tözöyök te bez,
Havalarza osayık göjlep, kükke aşayık.
(Kunak bulıp Marska la barıp kaytayık.)
Yondozzarzan yondozzarga
Yul asırbız kilesekte,
Yul asırbız yerzen ayga!

YEŞLEK

Mineñ östen ütken avır yıldar
Mineñ yeşlegemde urlanı.
Şulay za bıl il baksahında
Seskelengen yörek koromanı.

Könder menen sester agarha la,
Bıl yeş ilde yörek agarmas.
Min tormoştan sitte kalmaham,
İşanamın, yeşlek yugalmas.

SAĞLAM KANAT

Bulutları yararak, şimşek gibi,
Gökyüzüne bakar, kim orada uçup gider?
Gevlep kanatlarını çırpa çırpa,
Nasıl kuştur bu?

Kırmızı örtüyü dağıtıp bize selam vererek,
Ateş saçıp, uça-uça nereye gidiyor?
Kanatları
Sert sağlam demirlerden.
Göğüsteki
Sivri, keskin süngülerden.

Genç pilot yükselip bulutlara,
Uçağı boyunduruklayarak yönlendirmiş.
Ateşli kamçı tutup yetez ellerine,
Binip almış, uçağı eyerlemiş...

Nasıl kuştur! Arkasına
Yolcuları, mektup ve postayı alıyor da bu,
Yayılarak yatan memleketer,
Büyük dağlar aşar
Bin kilometreyi beş saatte uçup döner.
Hemen hazırlayalım biz memlekete böyle kuşlar,
Sayısızca çok olsun bunlar.

En güçlü uçaklar yapalım biz,
Havalarla uçalım güçlenerek, göğe yükselelim.
(Misafir olup Mars'a gidip dönelim.)
Yıldızlardan yıldızlara
Yol açarız gelecekte,
Yol açarız yeryüzünden aya!

GENÇLİK

Benim başımdan geçmiş ağır yıllar
Benim gençliğimi çaldı.
Böylece bu memleket bahçesinde
Çiçeklenmiş yürek ormanı.

Günler ile beraber çiçekler ağarsa da,
Bu genç memlekette yürek ağarmaz.
Ben yaşamdı dışarıda kalmasam,
Eminim gençlik yok olmaz.